

laik piens pārdots daudziem uzturējiem, faktiski tiem, kuri vairāk maksāja, bet tad uzturējiem uz maksātnespējīgiem. Lai izklūtu no sarežģītās situācijas, bijām spiesti pārdot tepat pagastā esošo kādreizējo pienotavu. Jaunie īpašnieki joprojām tajā neko nedara, ēka stāv tukša. Savukārt mums, lai veidotu pārstrādi un ražotu produkciju, nav tādas naudas. Šodienas apstākļos, manuprāt, nav viegli arī iekļūt tirgū, konkurence pārāk liela.

– Šķiet, ar piena pircējiem arī jākonkurē?

– To ir daudz. Dažādu pārstrādes uzņēmumu, tostarp no Lietuvas, mašīnas brauc krustām šķērsām. Ir pagastā arī lielākas saimniecības, kas nav kooperatīva biedri. Tām gandrīz katrai savs piens pircējs.

– Jūs sadarbojaties ar uzņēmumu "Smiltenes piens"?

– Sadarbība ir jau ilgstoša un esam apmierināti. Īstenībā jau galvenais, ko mums vajag un ko vēlas katra saimniecība, ir regulāra piena naudas izmaksa divās reizes mēnesī. "Smiltenes piens" to godprātīgi nodrošina. Naudu par realizēto pienu saņem kooperatīvs. Tad to attiecīgi sadalām saimniecībām, ņemot vērā piegādātā piena daudzumu un kvalitāti, atskaitot piebraukšanas pakalpojumu. Samaksa par pienu šobrīd ir laba, pat līdz 500 eiro/t, taču zemniekiem izdevumi arī ir lieli. Nekas daudz no piena naudas pāri nepaliek, ja samaksa par elektrību, degvielu, lopbarību un daudz ko citu nepieciešamu, kam diemžēl cenas nepārtraukti aug. To smago darbu jau nemaz nerēķina, jo pārsvarā visi mūsu biedri ir ģimenes saimniecības. Šis smagums tad arī ir iemesls, kādēļ vecāku iesākto nepārņem jaunā paaudze un lopkopība tiek pārtraukta. Ir, protams, arī gados jauni saimnieki, par to ir prieks, bet veco tomēr vairāk.

– Dzirdēts, ka mazu piensaimniecību nolikvidē arī tādēļ, ka uzņēmums atsakās braukt pēc pārsimt litriem piena. Jūs braucat kilometriem pat pie vismazākajām.

– Ja šī saimniecība ir kooperatīva biedrs, braucam. Tāda ir kooperācijas misija. Pirmā mašīna reisā izbrauc ap pusvieniem naktī. Pavisam mums ir četras mašīnas un katra dodas pa noteiktu loku. Reizēm šķiet, ka paralēli mums ir pat tāda kā sociālā funkcija, kā lauku vides noturētāja statuss. Jā, tas ir milzīgs darbs un ieguldījumi, savākt pienu no pašiem mazākajiem, bet tie cilvēki tur dzi-

vo, saimnieko, uztur savu ģimeni, reizēm arī kaimiņus. Ja atteiksim piebraukšanu, govīs nolikvidēs un būs par vienu tukšu sētu laukos vairāk. Tie citi piena iepircēji brauc individuāli uz konkrētu piensaimniecību un vaimanā, ka ceļi slikti un neizbraucami, viņi par tādiem mazajiem ne dzirdēt negrib. Jā, šo dzīvību daļēji spēj uzturēt tikai kooperatīvs.

– Kā jūs prognozējat, cik ilgi?

– Cenšos par nākotni domāt optimistiski, tādēļ jau esmu šajā amatā. Taču kooperatīva pastāvēšana ir atkarīga arī no biedru optimisma. Kamēr viņi izturēs, būs labi.

– Varbūt to optimismu var stiprināt kāds īpašs valsts atbalsts, programma?

– Pietiktu vienkāršot prasības, kas šobrīd ir tādas, ka mazos vienkārši nobeidz. Piemēram, pavēlēja obligāti būt

REIZĒM ŠĶIET, KA PARALĒLI MUMS IR SOCIĀLĀ FUNKCIJA, LAUKU VIDES NOTURĒTĀJA STATUSS

kūtsmēslu krātuves. Daudzi to nevarēja atļauties, bet šis jautājums bija atrisināms savādāk, bez lieliem finansiāliem ieguldījumiem. Nē, Eiropas lauksaimniecības politika ir tāda un tai jāpakļaujas. Bet šīs pašas politikas īstenotāji nespēj zemniekam pateikt, kādas būs cenas, tirgus iespējas pat gada griezumā. Toties no zemnieka prasa attīstības prognozi pieciem gadiem. Nenoliedz, ir bijušas dažādas programmas, projektu iespējas, saimniecības startējušas, arī atbalstu saņēmušas. Taču atkal pretstats. Līdzko šī finansējuma ietvaros kaut kas jāpērk, pārdevējs precei uzliek milzīgu cenu, pamatojot, ka "tā nauda jums iedota". Ja valstī visām šādām lietām pasekotu, apzinātu reālo situāciju, attīstība tik strauji nebremzētos.

– ES lauksaimniecības vīzija vēsta, ka vajag ieguldīt jaunās lauksaimnieku paaudzēs stiprināšanā, jārikojas, lai panāktu godīgas cenas lauksaimniekiem, attīstītu inovācijas, mazinātu birokrātiju.

– Esmu ne vienu vien vīziju pa šiem gadiem pieredzējis un uzskatu, ka viss

ir nokavēts. Jaunos būs grūti pārliecināt, lai strādā laukos, ja viņi ir redzējuši vecāku smago darbu, zemo samaksu par produkciju un politisko neieinteresētību. Protams, netrūkst pozitīvo piemēru, kad ģimenes saimniecības tiek pārņemtas, paplašinātas arī tepat mūsu pagastā, jauni cilvēki attīsta piena vai gaļas lopkopību. Bet Eiropas vīziju īstenot būs sarežģīti. Laukos jau vairs nekā nav. Daudzas saņemtās sētas, skaistās mājas pieder pilsētniekiem kā vasaras mītnes, nevis ražošanas saimniecības.

– Zemkopības ministrs nesen izteicās, ka tieši kooperācija ir ceļš uz attīstību. Kā jums šķiet, varbūt šim ceļam vajadzētu kādu īpašu atbalstu no valsts?

– Es nezinu, ko ieteikt. Atbalstu jau ir pietiekami, bet, kā teicu, vajadzētu vienkāršot saņemšanu un izpildes prasības.

– Kooperatīvs piensaimniecību dzīvību Vidzemes augstienē vismaz pagaidām uztur, par to paldies. Kas vēl ir Zosēnu pagastā, lai nodrošinātu iedzīvotāju labklājību?

– Pagasta pārvalde, bibliotēka, klubs. Nav skolas, nav bērnudārza. Gluži tāpat kā konkurentu piena savācējmašīnas, arī skolēnu pārvadāšanas autobusi braukā krustām šķērsām un aizved jauno paaudzi uz apkārtnējo pagastu un pilsētu mācību iestādēm, ja tur kāda vēl ir.

– Kā vērtējat kooperatīvu apvienošanās ideju?

– Uz sarunām esmu bijis, bet neesmu ticis skaidrībā, kāds no tā labums. Kam patīk, lai darbojas. "Drustu" kooperatīvu apmierina esošā forma.

– Ko varat teikt par piena kvalitāti?

– Kopš iegādāti jaudīgāki piena dzesētāji, kvalitāte ir uzlabojusies un baktēriju problēma paliek pagātnē. Smaga ir mācība, ja pielautas pavisam inhibitoru lietošanā. Mums bija gadījums, kad par šo jaudīgo zāļu atliekām tika sodīta saimniecība, kas kopējā cisternā ar saviem 100 litriem sabojāja piecas tonnas piena un dabūja par visu apjomu samaksāt. Mēs jau nemitīgi saimniekiem atgādinām, lai patiešām ievēro visus noteikumus un nenodod pienu, ja govīs ārstēta ar antibiotikām, lai ļoti rūpīgi izmazgā aparātus, ja lietoti mazgāšanas līdzekļi.

– Jūs nākotni redzat pozitīvā gaismā?

– Jā. Mums ir zemnieki, kas turpina strādāt. Mums ir jaunie, kuri veido un paplašina saimniecības. **LL**